

zaslediti med ljudmi nekakšno zadržanost, ko nanese pogovor na domače zdravilstvo, posebno še tedaj, ko je treba kaj povedati o zagovorih, prenašanju bolezni na mrtve stvari in verovanju v uroke. Seveda pa moramo predvsem priznati, da je sedanji čas že zatemnil spomin oziroma preprosto: zdaj je že prepozno za temeljito preučevanje domačega zdravilstva.

STRGARJEV ZAPIS

V gorskem okolju Solčave je pred prvo svetovno vojno skromno živel Vid Strgar. Poznal je vse domače zdravilne rastline in bral razne knjige, ki so bile na voljo o zdravilnih učinkih zelišč. O njem so pripovedovali najrazličnejše zgodbe, tudi tisto o težavah, ki da jih je imel s hudičem. Tega je znal priklicati in ko je tako nekoč spet uprizoril srečanje z njim, ni bil dovolj pazljiv in hudič je stopil v krog (ris), potem pa ga je komaj zmogel poslati nazaj v pekel.

Mimo vseh govoric lahko sklepamo, da je Strgar obiskoval šole, le katere, ni mogoče ugotoviti.

Rad je ustregel, kadar je šlo za zdravljenje ljudi in živine, ljudje pa so Fidu zaupali, saj je po njihovem imel tudi "kolomon", s tem pa je po ljudski veri pridobil posebno sposobnost obvladovati "nadnaravne" sile zla in dobrega.

Za nas je pomembno njegovo pisanje zapisa "Zdravje bolnikov to je bukve polne navkov za človeško zdravje, opisano k pomoči kmetiškim ludem v Sulcbahi 1866".

Pa opišimo najpomembnejša poglavja Strgarjevega zapisa, ki ga hrani knjižnica SAZU v Ljubljani pod številko 54.

Pod poglavjem "Moč in nuc rožic" je opisal uporabo tehle rastlin:

divje šmarnice, pelina, metlike, črne bili, rigelc (drukalce), gabeza, zlate rože, natraša (natres), vrednjaka, jetičnika (erenprejs), repla, habata (atih), bezga, vrtnic (gautenroža), kordabenedikte, tavžentrože, kiselice, kresnice, kamelice, regrata (revar), mišja ušesa, bele detelje, mačkove detelje, koprive, melise, mete, polaja (polajč), petprstenka, viržiča (rožič?), viranta, šentjanževke, velikega korena, enciana, popelna, ajbiža, krvoščenke, morave, čmerike, teloha, nageljna, redkve, kačnika,

strnada, materine dušce, žajbeljna, rožmarina, terpotca, hrena, vijolice, brinja, oreha, hrasta, vinske trte, jabolka, hruške, češen in rabarbare.

ZDRAVJE BOLNIKOV

*To je
bukve polne navkov za
človeško zdravje*

*opisano k pomoči kmetiškim
ludem*

v sulcbahi 1866.

Naslovnica Strgarjevega zapisa iz Solčave.

Po poglavjem "Druga zdravila" najdemo:

zdravila za glas, za glavobol od mraza, za glavobol od fajhta (vlage) in flusa, če se meša in vrti (vrtoglavica), če bi kaj gnilo, za grinte, za lase, za oči, ušesa, nos, za kri ustaviti, za usta, zobe, od sape, za grlo, za krče, kadar kdo kri pljuje, za naduho, za pljučno bolezen, za kašelj, za jetiko, kadar se "jetka prjema", huda jetika, za pljuča in jetra "scelit",